

Webinar om problematisk skolefravær – opsamlingsnotat og lovhenvvisninger

Program

Hvad er skolefravær?

Sygdom

Læge-/tandlæge-
besøg

Aftalt fravær

Hvad defineres som skolefravær?

Overordnet er der tale om fravær hver gang barnet ikke er i skole og deltager i undervisningen. Det er dog hensigtsmæssigt at kategorisere fraværet, da det ikke er alle former for fravær, der som udgangspunkt er problematisk.

Ofte bruges betegnelserne lovligt og ulovligt fravær, hvor lovligt fravær er f.eks.:

- Sygdom
- Læge- og tandlægebesøg
- Fravær efter aftale med skolelederen, f.eks. ferie uden for skoleferierne

Ulovligt fravær vil være udeblivelse fra undervisningen, som ikke skyldes de lovlige grunde, eller hvor forældrene ikke har orienteret skolen om årsagen til elevens fravær samme dag eller i særlige tilfælde i rimelig tid derefter.

Det kan også være i de situationer, hvor forældrene ikke imødekommer skolelederens anmodning om en lægeattest for at afdække årsagen til fraværet.

I nogle situationer oplever forældrene dog også, at sygdom bliver registreret som ulovligt fravær.

Eksempel fra DUKH's rådgivning:

Spørgsmål: En 15-årig pige får specialundervisning i folkeskolen, men har været sygemeldt fra sit skoletilbud i 3 måneder op til sommerferien og er fortsat sygemeldt. Pigen modtager behandling gennem børne- og ungdomspsykiatrien, som i april har lavet en erklæring på, at pigen ikke kan rumme at være i skole. Kommunen har nu oplyst forældrene om, at skolen har sendt en underretning om datterens høje skolefravær. Skolen har med andre ord registreret fraværet som ulovligt fravær. Forældrene ønsker derfor

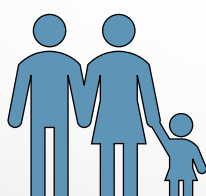
rådgivning om, hvorvidt sygdom registreres som ulovligt fravær – og om erklæringen fra psykiatrien ikke længere er gældende?

Svar: Som udgangspunkt er pigens sygemelding fortsat gældende. Hvis skolelederen er i tvivl om, hvorvidt sygemeldingen er aktuel, kan han/hun rette henvendelse til børne- og ungdomspsykiatrien og bede om en opdatering på pigens situation. Det bør skolelederen altså gøre inden han/hun registrerer fraværet som ulovligt og sender en underretning til kommunen. I den konkrete situation vil fraværet skulle betragtes som sygefravær og derfor registreres som lovligt fravær.

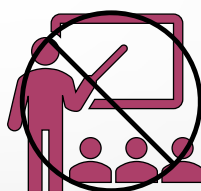
Hvad er skolefravær?

Pjæk

Forældremotiveret
fravær

Skole-
eksklusion

Skolevægtring

Kategorisering af problematisk fravær

Overordnet er der fire typer af ulovligt/problematisk fravær:

- **Pjæk**
 - Barnet har ikke fået tilladelse til at blive væk fra skole, og forældrene kender oftest ikke til barnets skolefravær.
- **Forældremotiveret fravær**
 - Forældrene vælger at holde barnet hjemme – f.eks. fordi forældrene er kritiske overfor skolen eller ikke magter at tage ansvaret for barnets skolegang.
- **Skoleeksklusion**
 - Skolen formår ikke at imødekomme barnets psykiske eller fysiske behov, og barnet kan derfor ikke deltage i undervisningen.
- **Skolevægtring**
 - Fravær der ofte er relateret til forskellige angstproblematikker og generelt negative følelser forbundet med skolen. Forældrene kender barnets udfordringer og har oftest forsøgt at hjælpe barnet tilbage i skole.

Skolens underretningspligt

Skolen har en **skærpet** underretningspligt, hvis en elev har bekymrende fravær som bunder i mistrivsel, og hvor skolen derfor kan antage eller har kendskab til, at eleven har behov for særlig støtte. I så fald skal skolen underrette kommunen om bekymringen med henblik på at iværksætte særlige tiltag.

Den skærpede underretningspligt kan derfor også blive aktuel ved lovligt fravær i form af sygdom, hvis skolen mener, at der kan være behov for særlig støtte for at sikre barnets udvikling og trivsel.

Skolen har desuden en underretningspligt, når der er tale om ulovligt fravær på 15 procent eller derover indenfor ét kvartal (3 måneder).

Skolens ansvar og rolle

De nationale statistikker viser at både det samlede fravær og sygefravær i folkeskolen stiger, og i DUKH's rådgivning hører vi også ofte om børn, som af forskellige årsager ikke kommer i skole eller mistrives i skolen.

I lovgivningen er det besluttet, at det er skolens sektoransvar at sørge for, at børn kan gå i skole og tage imod læring, så forældre har mulighed for at passe et arbejde.

Eksempler fra DUKH's rådgivning:

I DUKH's rådgivning hører vi om mange årsager til både fravær og mistrivsel. Når børn ikke kommer i skole, kan det skyldes, at barnet ikke kan rumme at komme i skole – men det kan også skyldes, at skolen ikke sætter ind med den rette støtte og dermed ikke rummer barnet. Eller der kan være tale om, at barnet til trods for skolens indsats ikke rummer at komme i skole - måske fordi skolen ikke i rette tid har sat ind med støtte til barnet.

I vores rådgivning hører vi desuden ofte fra forældre, der oplever, at skolen ikke tager udgangspunkt i deres børns særlige behov. F.eks. når barnet får nedsat skema over længere tid, er der til tider en oplevelse af, at det bliver skolens måde at undgå at rumme barnet og sætte ind med den rette støtte.

Må skolen nedsætte undervisningstiden?

Det korte svar er nej. Skolen kan ikke vælge at nedsætte undervisningstiden for en elev, eller fritage en elev for undervisning i bestemte fag, i stedet for at tilbyde eleven relevant støtte i undervisningen, f.eks. i form af specialpædagogisk bistand, som er støtte i minimum 9 timer om ugen.

For elever, der modtager specialundervisning, gælder følgende:

- Undervisningstiden kan kun nedsættes med forældrenes samtykke, og hvis elevens helbred ifølge lægeerklæring ikke tillader fuld undervisning.
- Der kan kun fritages for undervisning i et eller flere af folkeskolens fag (dog ikke dansk og matematik) med forældrenes samtykke og på baggrund af en aktuell pædagogisk-psykologisk vurdering (PPV).

Inden undervisningstiden nedsættes eller der fritages for undervisning, bør skolen dog forsøge at tilpasse indholdet og målet for elevens læring i faget ud fra elevens forudsætninger.

Hvis en elev fritages for undervisning i et eller flere fag, skal eleven tilbydes relevant undervisning i disse timer.

Eksempler fra DUKH's rådgivning:

I DUKH hører vi dog ofte fra forældre, der oplever, at skolen alligevel vælger at nedsætte undervisningstiden eller fritager barnet for undervisning. Det kan både handle om manglende faglige kompetencer, lærermangel eller ventetider på at få udarbejdet en PPV.

Så selvom skolen rent lovgivningsmæssigt er forpligtet til at tilrettelægge og tilbyde undervisning til alle børn i den undervisningspligtige alder – uanset ressourcer – ses der i praksis ofte et andet billede.

Samtidig ser vi i DUKH også, at der kan være stor forskel på skolens opfattelse af barnets ressourcer og udfordringer, og forældrenes oplevelse af deres barn.

Ofte kan det hænge sammen med, at barnet er god til at skjule sine udfordringer i skolen, fordi det ikke ønsker at skabe opmærksomhed og ikke vil stikke ud og betragtes som anderledes end sine kammerater. Så det er først når barnet kommer hjem, at det reagerer.

Forældrenes handlemuligheder

- Tal med dit barn om årsagerne til at dit barn ikke vil i skole
- Kontakt klasselærer/skolen med henblik på dialog om barnets udfordringer
- Bed evt. om et møde med skolen
- Bed om, at der laves individuelle aftaler om støtte til dit barn

Forældrenes handlemuligheder, når barnet mistrives

Det vil i første omgang give mening, at forældrene taler med deres barn om, hvorfor barnet ikke har lyst til at komme i skole.

Forældrene bør desuden kontakte klasselæreren og evt. øvrige lærere for at drøfte barnets trivsel.

Forældrene har også mulighed for at bede om, at der holdes et møde på skolen, hvor man drøfter barnets udfordringer med henblik på at lave konkrete aftaler for at afhjælpe problemerne.

Lovgivningen lægger op til, at hvis det er muligt, skal man inddrage børnenes egne synspunkter, udsagn og oplevelser. Så når man får afklaret, hvordan det hænger sammen for barnet, kan der være helt konkrete muligheder, der kan arbejdes videre med – både som skole og som forældre.

Så et godt samarbejde mellem skole og forældre er altafgørende for barnets muligheder for at blive hjulpet. Det er vigtigt at skolen er åben for dialog med forældrene om, hvordan de ser deres børns udfordringer med henblik på at kunne tage hensyn, tilrettelægge indsatsen og forebygge yderligere mistrivsel.

De første tegn på problematisk fravær

- Klager over ondt i maven eller i hovedet eller har diffuse smerter
- Har det svært med overgang fra weekend til mandage eller fra ferie til skoledage
- Søvnrytme ændres
- Vil ikke i skole om morgenen
- Har undgåelsesadfærd i forhold til at komme i skolen eller være sammen med venner
- Udviser separationsangst
- Mangler motivation til at gå i skole/ikke kan se meningen med skolearbejdet
- Ændrer adfærd med symptomer på begyndende angst eller depression

De første tegn på problematisk fravær

Skolefravær kan begynde med små tegn på mistrivsel og udvikler sig typisk gradvist.

Ofte vil de tidligste tegn på, at barnet har det svært, ses i hjemmet, hvor barnet viser en begyndende modstand mod at komme i skole.

Det kan også være, at skolen bemærker, at barnet er begyndt at isolere sig og ikke længere er så aktiv i timerne.

Blandt børn og unge med skolefravær er de gennemgående træk bl.a. at de daglige rutiner og søvnrytmer ændres, ligesom børnene isolerer sig i hjemmet og har minimal kontakt til deres jævnaldrende. Børnene føler sig desuden ensomme, og de er ofte i langstrakte forløb med ustabil skolegang, som påvirker deres trivsel.

Eksempler fra DUKH's rådgivning:

I DUKH hører vi i de situationer ofte fra forældrene, at de oplever, at de skal påtage sig rollen som tovholder for at sikre at der er handling, fremdrift og samarbejde omkring deres barns udfordringer.

Der er også mange forældre der oplever, at de ikke bliver taget alvorligt, og at det gang på gang er dem, som skal tage initiativ til den fortsatte afdækning af årsagerne til skolefraværet. Forældrene fortæller, at de savner råd og vejledning fra de fagfolk, de møder i deres barns skolefraværssag. Og forældrene peger på, at de fagfolk, de har mødt, ofte mangler viden om årsagerne bag, og løsninger på skolefravær.

Særligt viden om børn med udviklingsforstyrrelser eller angst i forhold til det rette behandlingsforløb. Det efterlader forældrene med en følelse af magtesløshed og fortvivlelse, når de ikke kan få fagprofessionel rådgivning og hjælp ift. deres situation. Og samtidig kan det have vidtrækkende konsekvenser.

Vidtrækkende konsekvenser

Konsekvenser for hele familien

Skolefravær er ikke kun problematisk for børnene, mens det står på. Det kan trække dybe spor langt ind i ungdoms- og voksenlivet og have alvorlige konsekvenser for:

- Barnets skolegang, karakterer og afgangsprøver
- Barnets selvværd og identitetsfølelse samt sociale udviklingsmuligheder
- Barnets muligheder for på sigt at påbegynde og afslutte ungdomsuddannelse

Og derudover kan det også have alvorlige konsekvenser for forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet og hele familiens trivsel generelt.

I DUKH ser vi ofte at søskende kan blive påvirket af, at der er en søster eller bror, som ikke vil i skole – nogle gange i en sådan grad, at flere børn i familien får problematisk skolefravær.

Forældrenes handlemuligheder i forhold til arbejdspladsen

Forældrene vil ofte stå i et stort dilemma, fordi de gerne vil bevare deres tilknytning til deres arbejde og arbejdsmarkedet, men samtidig har brug for at være hjemme for at kunne passe deres barn med problematisk skolefravær. Det kan f.eks. være i situationer hvor barnet afventer visitation til det rette skoletilbud, som kan imødekomme barnets særlige behov.

Her har forældrene mulighed for at søge om kompensation for tabt arbejdsfortjeneste gennem kommunen eller søge om barselsdagpenge til pasning af alvorligt syge børn ved Udbetaling Danmark.

Forældrene kan også kontakte kommunen med henblik på at finde andre muligheder for pasning af deres barn f.eks. i de situationer, hvor barnet kan passes af andre end forældrene. På den måde vil forældrene fortsat kunne varetage deres arbejde helt eller delvist.

Ventetid på rette skoletilbud

Hvor lang tid må der gå inden rette skoletilbud iværksættes?

Det rette skoletilbud vil være det tilbud, som imødekommer barnets behov for støtte, og i forhold til iværksættelsen oplever forældrene ofte, at der er ventetid, hvorfor et hyppigt spørgsmål til DUKH er, hvor lang tid der må gå.

Eksempel fra DUKH's rådgivning:

Spørgsmål: En 8-årig dreng, der for kort tid siden er blevet udredt ved børne- og ungdomspsykiatrien, hvor han har fået diagnoserne ADHD og autisme går i et almindeligt skoletilbud, men trives ikke.

Der er udarbejdet en PPV, og både skolen og forældrene er enige om, at drengen har behov for et specialundervisningstilbud.

Kommunens visitationsudvalg har oplyst forældrene, at der først kan visiteres til et andet skoletilbud i februar næste år med virkning fra skoleåret 2024/25. Hvilke rettigheder og handlemuligheder de har i denne situation?

Svar: Der vil ofte være en periode, hvor barnet skal afvente, at kommunalbestyrelsen (visitationsudvalget) finder det rette skoletilbud. Der findes ikke en samlet, maksimal sagsbehandlingstid, ligesom der ikke er regler for, hvornår på året et barn senest kan visiteres til det rette skoletilbud. Kommunen kan have egne retningslinjer for, hvornår de visiterer – og det ser vi i DUKH som oftest, at kommunerne har – men kommunen er samtidig også forpligtet til at visitere, når der er et behov, så barnet ikke står uden skoletilbud unødigt længe.

Der kan være flere faktorer, som har indflydelse på, hvor hurtigt barnet visiteres til det rette skoletilbud – f.eks. mangel på plads i et egnet skoletilbud eller afstanden mellem bopæl og skole.

Der kan også være et behov for at udarbejde undersøgelser og udredninger, som bidrager til ventetiden, eksempelvis en PPV eller udredning i børne- og ungdomspsykiatrien.

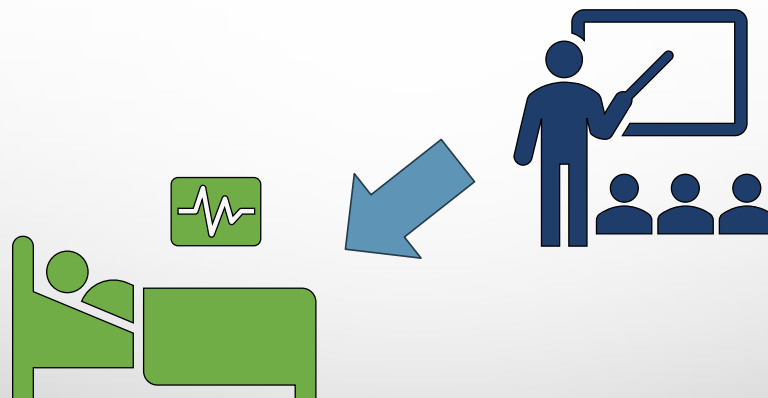
Samtidig hører vi i DUKH ofte, at der mangler kontinuitet i forløbene. Forældre fortæller om udskiftninger i sagsbehandlere og mangel på gennemgående fagpersoner – og de har en følelse af at forløbet nærmest begynder forfra med jævne mellemrum.

Hvad skal kommunen have fokus på i forløbet?

Kommunen skal have fokus på notatpligten, som betyder, at sagsbehandlere skal notere væsentlige sagsskridt i afgørelsessager, ligesom de skal notere oplysninger, som har betydning for sagens afgørelse.

Desuden skal kommunen være opmærksom på at inddrage forældrene i processen, så forældrene er orienteret om sagsgangene og oplever, at de får svar på deres spørgsmål.

Retten til sygeundervisning

Skolens forpligtelser

Når et barn er fraværende fra skolen – hvad enten det skyldes længerevarende sygdom, skolevægning eller ventetid på rette skoletilbud – er der fortsat undervisningspligt, og samtidig har skolen det der hedder ”handleforpligtelse”. Det betyder, at skolen skal udarbejde en plan for sygeundervisning så hurtigt som muligt, hvis barnet har ret til det.

Det er skolens ansvar – i samarbejde med forældrene – at sikre, at det sker.

Hvornår har elever med skolefravær ret til sygeundervisning?

Børn der gennem længere tid – på grund af sygdom, smittefare, psykisk mistrivsel eller lignende – ikke kan undervises i folkeskolen eller på frie grundskoler (friskoler og privatskoler), skal undervises i deres hjem eller på den institution, hvor de opholder sig.

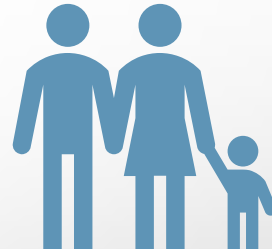
Reglerne gælder både ved længerevarende, sammenhængende fravær og ved hyppige kortvarige fravær på grund af sygdom.

Det kan f.eks. være:

- elever som har skolevægning,
- elever som opholder sig på julemærkehjem eller
- sygdomsramte børn, der ofte går glip af undervisningen pga. de smerter sygdommen – eksempelvis gigt – medfører.

Det er skolelederen, der har ansvaret for at iværksætte sygeundervisningen i den tid, hvor barnet er fraværende fra skolen.

Sygeundervisning procedure

Hvornår kan forældrene forvente at blive kontaktet i forhold til sygeundervisning?

Skolelederen skal kontakte forældrene snarest muligt fra det tidspunkt, hvor skolen får viden om eller grund til at antage, at sygefraværet er længerevarende – og senest når en elev ikke har deltaget i undervisning i 3 uger svarende til 15 skoledage.

Hvis skolen er i tvivl om årsagen til fraværet, kan skolelederen bede om en udtalelse fra den kommunale sundhedstjeneste eller en lægeerklæring.

Iværksættelse af sygeundervisning

Skolelederen er ansvarlig for, at der hurtigst muligt tages stilling til årsagen til fraværet, og for at udarbejde en plan for iværksættelse af sygeundervisningen.

Sygeundervisningen tilrettelægges i samarbejde med forældrene og barnet.

Det kan i nogle tilfælde være relevant at inddrage f.eks. den kommunale sundhedstjeneste eller PPR i samarbejdet.

Og beslutningen om sygeundervisning er at betragte som en afgørelse, som forældrene kan bede om at få skriftligt.

Sygeundervisning ved indlæggelse

Hvis barnet opholder sig på sygehus eller en anden institution, skal skolelederen sikre sig, at eleven modtager sygeundervisning der.

Hvis barnet ikke modtager sygeundervisning, skal skolelederen underrette kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor eleven aktuelt opholder sig – altså der hvor sygehuset eller institutionen ligger. Kommunalbestyrelsen i den pågældende kommune har nemlig ansvaret for sygeundervisningen.

Sygeundervisning indhold og omfang

Sygeundervisningens indhold og omfang

Elevers behov og muligheder for at modtage sygeundervisning er meget individuelle.

Omfanget af sygeundervisningen skal derfor vurderes med udgangspunkt i elevens alder, helbredstilstand og øvrige forudsætninger – men sygeundervisningens indhold skal så vidt muligt være i overensstemmelse med skolens læseplaner og undervisningsplaner. Udgangspunktet er desuden, at fagrækken og timetallene for de enkelte fag følges.

Undervisningstilrettelæggelsen i praksis

Det vil være den lærer, der varetager sygeundervisningen, som skal sørge for indhente oplysninger om elevens hidtidige undervisning for at kunne planlægge og tilrettelægge sygeundervisningen.

På den måde vil undervisningen tage udgangspunkt i barnets aktuelle faglige niveau og forudsætninger.

Minimum for omfanget af sygeundervisningen

Der skal altid foretages en konkret vurdering af barnets situation når sygeundervisningen tilrettelægges, og der vil være mulighed for at reducere i barnets fag og timetal, hvis barnet har brug for det, f.eks. af helbredsmæssige årsager.

På specialundervisningsområdet er der fastsat et minimum for enkeltmandsundervisning, som betyder, at der som minimum undervises i fagene dansk og matematik, og at det ugentlige timetal mindst bør være 8-10 timer.

Sygeundervisningen skal desuden tilrettelægges med henblik på at barnet får de bedste forudsætninger for at kunne vende tilbage til den almindelige skoleundervisning.

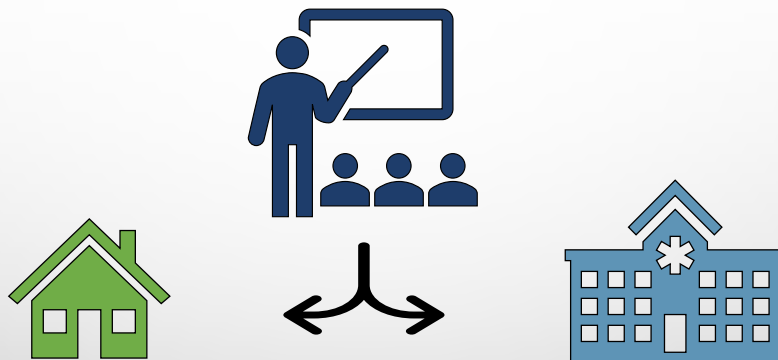
I helt særlige, alvorlige tilfælde, hvor det vurderes, at barnet ikke senere vil blive i stand til at deltage i almindelig skolegang, kan sygeundervisningen tilrettelægges efter en individuelt udformet plan.

Her tænkes på situationer, hvor eleven f.eks. har pådraget sig en livstruende sygdom eller en alvorlig hjerneskade.

Den individuelle plan skal altså i de tilfælde også udarbejdes med udgangspunkt i elevens behov og forudsætninger, men har ikke nødvendigvis et formål om at eleven skal kunne vende tilbage til den almindelige skoleundervisning.

Beslutningen om hvorvidt der skal laves en individuel plan afhænger af barnets helbredstilstand og øvrige forhold, og sker i et samarbejde med forældrene og barnet samt evt. andre fagpersoner.

Sygeundervisning- hvor og hvornår

Sygeundervisning i praksis

Hvis sygeundervisningen foregår i hjemmet, er det vigtigt at der er et tæt samarbejde med skole og forældre om barnets undervisning.

Skolelederen har det overordnede ansvar for at der udarbejdes en plan for undervisningen, og at det foregår i samarbejde med forældrene, barnet og de lærere, der skal stå for undervisningen.

Planen skal give et overblik over:

- hvilke fag, der skal undervises i
- hvornår undervisningen skal foregå og
- hvem der står for undervisningen

I forhold til det sidste punkt kan forældrene efter en konkret vurdering faktisk godt selv varetage dele af undervisningen, hvis det giver bedst mening. Men så vidt muligt skal undervisningen varetages af en eller flere af elevens undervisere eller øvrige ansatte på skolen.

Og forældrene skal være opmærksomme på, at **DE** ikke kommer til at stå med hele ansvaret for undervisningen af deres barn – det er noget vi indimellem hører om i DUKH's rådgivninger.

Relation og trivsel

I tilfælde, hvor flere undervisere varetager sygeundervisningen af barnet, skal man desuden sikre, at der arbejdes med relationen mellem barnet og underviserne f.eks. gennem tilknytning af en fast kontaktperson som ikke nødvendigvis har ansvar for undervisningen.

I nogle tilfælde kan det også være relevant, at man i starten af forløbet med sygeundervisning fokuserer mere på barnets sociale udvikling og i mindre grad på barnets faglige udvikling. Den faglige undervisning må dog ikke udelades og der skal være et fokus på, at den faglige undervisning så hurtigt som muligt når et niveau, som gør, at eleven vil kunne vende tilbage til undervisningen i klassen.

Sygeundervisning under en indlæggelse eller når barnet er på en institution

Hvis barnet er indlagt eller opholder sig på en institution skal skolelederen have et samarbejde med dem, der tilrettelægger undervisningen det pågældende sted, så barnet efterfølgende har de bedste forudsætninger for at vende tilbage til den almindelige undervisning. Men derudover er der de samme krav og hensyn, når det kommer til indholdet og omfanget, som når sygeundervisningen sker i hjemmet.

Digital undervisning

Muligheder for online undervisning

Corona-nedlukning åbnede for nye muligheder i forhold til undervisning og i DUKH's rådgivning oplever vi blandt forældrene en stor interesse for digitale muligheder, både når det gælder fjernundervisning fra den daglige klasse, hvor man bevarer tilknytningen til den normale hverdag, men også i forhold til muligheden for at gå i decideret "online skole".

Eksempel fra DUKH's rådgivning:

Spørgsmål: En pige har haft skolevægring i 1,5 år, og kan ikke rumme, at der kommer en lærer i hjemmet og underviser hende. Hun er heller ikke i stand til at modtage fjernundervisning af en lærer, som befinder sig på skolen, fordi hun er angst for skolen. Er det muligt at få sygeundervisning gennem en online digital skole, som kan tilbyde pigen en individuel tilpasset undervisning?

Svar: I den konkrete situation kan det ikke udelukkes, at et online undervisningstilbud kan være en god løsning for at sikre, barnet modtager undervisning. Det er dog vigtigt at gøre sig overvejelser om, hvorvidt barnet er i stand til at følge onlineundervisning og vil have gavn af det, ligesom det i alle tilfælde er vigtigt, at barnet og forældrene er trygge ved, at de får den hjælp, som de har brug for både i forhold til det faglige, det sociale og det tekniske i forbindelse med den digitale undervisning.

Skolelederen beslutter tilrettelæggelsen af sygeundervisningen

Det er vigtigt at slå fast, at det er skolelederen som beslutter, hvordan sygeundervisningen skal tilrettelægges i praksis. Skolelederen skal inddrage forældrene og eleven i beslutningen, men forældrene kan ikke altid forvente at få imødekommet deres ønske om sygeundervisning gennem en online digitalskole, hvis skolelederen vurderer, at sygeundervisningen kan tilrettelægges på en anden måde, som også tager afsæt i elevens helbredstilstand og forudsætninger for at kunne modtage undervisningen.

I DUKH er det vores erfaring, at de fleste skoler selv ønsker at varetage sygeundervisningen fremfor at anvende et onlineundervisningstilbud, men der sker naturligvis hele tiden en udvikling på det område.

Hvordan sikres barnets faglige udvikling og forudsætninger for at kunne komme tilbage til skolen efter ophør af sygeundervisning?

Den der varetager sygeundervisningen skal sikre, at de undervisere, der skal undervise barnet efter sygeundervisningens ophør, får de nødvendige oplysninger om sygeundervisningens forløb, med henblik på at barnets overgang fra sygeundervisning til almindelig undervisning planlægges og tilrettelægges med udgangspunkt i barnets aktuelle faglige niveau, så barnet kan få den nødvendige støtte og hjælp undervejs.

Ved længerevarende sygdomsforløb kan børn risikere at opbygge et fagligt efterslæb. Af hensyn til barnets videre skoleforløb skal dette faglige efterslæb håndteres, når barnet vender tilbage til skolen.

Det kan gøres på flere måder;

- i den almindelige undervisning
- i den understøttende undervisning og/eller
- ved at der tilbydes supplerende undervisning.

Men skolen bør under alle omstændigheder inddrage forældrene og barnet i tilrettelæggelsen af et sådant forløb, hvor et fagligt efterslæb søges indhentet.

Sektoransvarlighedsprincippet

- Alle offentlige myndigheder har ansvar for at sikre, at deres ydelser og services er tilgængelige for borgere med handicap.
- Sektoransvarsprincippet er udgangspunktet for, hvilken sektor der skal yde hjælp og støtte til borgere med handicap.
- Det er kommunens ansvar, at familien får den hjælp, de har brug for og ret til. Sektoransvaret er alene afgørende for, hvilken sektor som skal dække behovet for hjælp.
- Som følge af sektoransvarsprincippet er det som udgangspunkt skolens opgave at yde støtte til børn med handicap, så de kan rummes i skole og skolefritidsordning på lige fod med andre børn.

Sektoransvar – hvem har ansvar for hvad?

I DUKH har vi ofte henvendelser fra forældre, som føler sig som en kasterbold i forhold til at få hjælp, når barnet ikke kan komme i skole af den ene eller anden grund.

Forældrene fortæller, at skolen henviser til kommunen, mens kommunen henviser til skolen - og begge taler de om sektoransvar.

Kommunen er dog overordnet én enhedsforvaltning og er derfor ansvarlig for, at familien får den hjælp, som de behøver.

Det der menes med sektoransvar er, at den offentlige sektor, som tilbyder en ydelse/en service eller et produkt, er ansvarlig for, at ydelsen er tilgængelig for de mennesker, der har brug for det – i dette tilfælde børn med særlige behov.

Det betyder, at det er skolesektorens ansvar at give elever støtte i skolen og SFO'en, når der er behov for det. Og skolen har pligt til at sørge for, at de nødvendige ressourcer er til rådighed.

Det vil sige, at sektoransvaret alene er afgørende for, hvilken sektor som skal dække behovet for hjælp.

Kommunen skal foretage en helhedsvurdering af familiens samlede situation, og behandle sagen i forhold til alle muligheder der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning.

Når et pasningsbehov opstår, fordi barnet ikke kommer i skole på grund af problematisk skolefravær, skal kommunen undersøge hvilken type hjælp eller tiltag, der kan være relevant at tilbyde familien.

Det er i de situationer, vi ofte ser forældre, der oplever sig som kasterbold mellem forvaltningerne – og som af gode grunde også har rigtig svært ved at forstå, at de ikke får hjælp, når de er i en presset situation - da skolen jo også er en del af kommunen.

Handicapkompenserende ydelser

Der kan i særlige tilfælde bevilges f.eks. tabt arbejdsfortjeneste i en midlertidig periode, når man har et barn med problematisk skolefravær. Det kan være indtil der findes det rette tilbud skoletilbud, hvis den nuværende skole ikke midlertidigt kan sætte ind med et alternativ til den nødvendige støtte.

I situationer hvor et barn grundet sin funktionsnedsættelse må blive hjemme fra skole til trods for, at skolen tilbyder det, der vurderes at være det rette tilbud og har de nødvendige ressourcer til rådighed, kan kommunen ud fra en konkret vurdering hjælpe familier ved blandt andet bevilling af handicapkompenserende ydelser såsom dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Formålet med de handicapkompenserende ydelser på børneområdet er nemlig, at familier med børn med handicap så vidt muligt skal kompenseres for følgerne af barnets nedsatte funktionsevne, så de har mulighed for at leve et så almindeligt liv som muligt. Det kan f.eks. være i form af dækning af nødvendige merudgifter, dækning af tabt arbejdsfortjeneste og afløsning og aflastning efter servicelovens paragraffer.

Det giver derfor også anledning frustrationer hos forældrene, når samarbejdet mellem sektorer og hjælpen til børn med nedsatte funktionsevner og problematisk skolefravær, ikke fungerer, som det bør.

Klageret og -muligheder

I DUKH oplever vi ofte, at der i forbindelse med rådgivningerne er mange spørgsmål om muligheden for at klage over konkrete beslutninger – det gælder også dette område, men desværre er svaret, at det er et område, hvor klagemulighederne er begrænsede.

Skolelederen har den selvstændige beslutningskompetence i forhold til beslutningen om sygeundervisning, og forældrene vil derfor kunne klage til skolelederen over beslutningen om sygeundervisning - herunder også manglende sygeundervisning og indholdet eller omfanget af undervisningen.

Der er ikke mulighed for at klage til skolebestyrelsen eller kommunalbestyrelsen i forhold til skolelederens konkrete beslutninger om skolens elever, fordi skolelederens konkrete beslutninger skal træffes inden for de mål, rammer og principper, som kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen har fastsat - og som skolelederen af kommunalbestyrelsen er ansat til at arbejde ud fra.

Til trods for de begrænsede klagemuligheder har man som forældre også mulighed for at kontakte borgerrådgiveren i ens kommune for at få hjælp til dialogen med kommunen. Mange kommuner har i dag ansat en borgerrådgiver, som arbejder uafhængigt af kommunens forvaltninger og som kan hjælpe borgere med råd og vejledning vedrørende dialogen med kommunen og klagemuligheder.

Særligt i forhold til frie grundskoler

På frie grundskoler har skolelederen den daglige pædagogiske ledelse af skolen, mens den overordnede ledelse varetages af skolens bestyrelse.

På frie grundskoler er den rette klagevej derfor at først klage til skolens leder og herefter til skolens bestyrelse.

Andre handlemuligheder, hvis loven ikke overholdes

I særlige situationer kan man henvende sig til tilsynet ved Ankestyrelsen. Det gør sig gældende, hvis man mener, at beslutningen eller afgørelsen er i strid med loven.

Ankestyrelsen fører tilsyn med kommunerne og er ikke et klageorgan i forhold til sager på skoleområdet. Det er derfor Ankestyrelsen, der beslutter, om der er tilstrækkeligt grundlag for at rejse en tilsynssag i anledning af en skoleleders/kommunes beslutning.

Endelig kan der rettes henvendelse til Folketingets Ombudsmand.

Og i forhold til frie grundskoler er der desuden mulighed for at henvende sig til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, som har en whistleblower-ordning, hvis forældre har viden om eller kendskab til mulige lovovertrædelser eller bekymrende forhold på en fri grundskole.

Spørgsmål og svar

Undervejs i webinarret fik vi nogle spørgsmål ind – nogle af dem kom vi kort omkring, men vi vil svare mere fyldestgørende herunder – **og igen opfordre til at kontakte DUKH for rådgivning ved konkrete problemstillinger.**

Spørgsmål: I bruger udtrykket ”bede om en lægeerklæring”, men skal skolen ikke selv indhente en lægeerklæring fra egen læge, og i givet fald, hvem skal betale for en lægeerklæring.

Svar: Skolen vil ofte bede om en lægeerklæring, hvis et barn er fraværende fra skolen, så årsagen til fraværet kan afdækkes. Det vil ofte være skolelederen, der beder om en lægeerklæring med samtykke fra

forældrene. Det vil dog kunne foregå ved, at skolelederen kontakter forældrene med ønsket om en lægeerklæring, hvorpå forældrene kontakter egen læge. Der er ikke fastsat regler i forhold til hvem der skal betale for en lægeerklæring, men udgangspunktet er, at det vil være skolen eller kommunen, da det er dem, der efterspørger lægeerklæringen.

Spørgsmål: Hvor lang tid må en elev få sygeundervisning?

Svar: Der er ikke regler for hvor lang tid sygeundervisningen må finde sted, men det er vigtigt, at der bliver taget stilling til om barnets nuværende skoletilbud er det rette. Det kan være at skolefraværet kan afhjælpes ved at tilbyde barnet mere støtte i skoletilbuddet eller et andet skoletilbud, som barnet så vil skulle visiteres til.

Spørgsmål: Hvem afholder udgiften til sygeundervisning?

Svar: Det gør den kommune, hvor eleven har bopæl. For elever der går på frie grundskoler, påhviler udgiften til sygeundervisning i hjemmet elevens skole.

Spørgsmål: Er der ret til sygeundervisning, hvis barnet er på reduceret skema med et fremmøde på 8-10 timer ugentligt?

Svar: Det er det samlede fravær, der er afgørende i forhold til behovet for og retten til sygeundervisning. Så der skal tages stilling til sygeundervisning, når en elev har begrænset fremmøde i skolen over en længere periode grundet sygdom eller lignende – senest når en elev ikke har deltaget i undervisningen i sammenlagt 3 uger svarende til 15 skoledage. Der skal foretages en vurdering om, hvorvidt eleven vil være i stand til at modtage sygeundervisning i den tid, hvor eleven ikke kommer i skole.

Spørgsmål: Mit barns læge vil ikke sygemelde mit barn eller udtale sig om det, de henviser til PPR, men PPR oplyser, at de ikke sygemelder et barn, men ser mistrivsel. Hvad gør man så?

Svar: Det er ikke et krav, at et barn skal sygemeldes af egen læge for at have ret til sygeundervisning. I de tilfælde hvor skolelederen er i tvivl om et barns fravær skyldes sygdom eller lignende, kan skolelederen bede om en udtalelse fra den kommunale sundhedstjeneste eller en lægeerklæring. Det fremgår i lovgivningen, at sygeundervisning gælder ved alle former for sygdom og lignende. Herunder også elever, der har længerevarende fravær på grund af psykisk mistrivsel og f.eks. lider af skolevægring.

I den konkrete situation vil DUKH anbefale, at du oplyser skolelederen om, at det ikke er muligt at få en lægeerklæring fra jeres praktiserende læge, men at du giver samtykke til, at han indhenter en udtalelse og/eller relevante oplysninger fra den kommunale sundhedstjeneste og PPR for at afdække årsagen til fraværet.

Spørgsmål: Hvad gør man, hvis sygeundervisningen ikke tilbydes på en friskole?

Svar: Elever som går på frie grundskoler skal også tilbydes sygeundervisning, når de ikke kan deltage i undervisningen på grund af længerevarende sygdom eller lignende. Det fremgår i friskoleloven § 3, stk. 1, nr. 4 og bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler.

Der er mulighed for at klage til skolens leder og skolebestyrelsen over den manglende sygeundervisning, hvis man mener, at ens barn kan have ret til sygeundervisning. Der er ligeledes mulighed for at henvende sig til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, som har en whistleblower-ordning, der kan anvendes, hvis man har viden om eller kendskab til mulige lovovertrædelser eller bekymrende forhold på en fri grundskole.

Spørgsmål: Hvilken sektor har udgiften for aktiviteter i forhold til et barn der er fuldt fraværende fra specialskole? Og hvem vurderer hvad der er brug for af aktiviteter?

Svar: Så længe barnet er tilknyttet et skoletilbud, så er det denne skoles ansvar at afholde udgiften til sygeundervisningen af barnet. Hvis der er tale om udgifter til andre aktiviteter i forhold til at sikre barnets udvikling og trivsel, så kan det ikke udelukkes, at det kan være relevant at inddrage andre sektorer i kommunen. Der skal således foretages en helhedsvurdering af barnets og familiens samlede situation, og behovet for hjælp og støtte skal behandles i forhold til alle muligheder der findes gennem den sociale lovgivning.

Spørgsmål: Er det rigtig forstået, at en VISO-specialist ikke må komme med anbefalinger som kræver yderligere ressourcer end det, der allerede er bevilget. Altså at VISO-specialisten anbefalingen bliver det muliges kunst ud fra de eksisterende bevilgende ressourcer. For hvad i alt verden gør man så, hvis skolen ikke får bevilget og/eller iværksat den fornødne hjælp. Hvem er det der kan støtte barnet og forældrene og være med til at påpege, når en skole tilsyneladende ikke agerer ift. at forstå, at barnets trivsel og læring er skolens ansvar, og at barnet skal have dækket sit individuelle behov i det undervisningstilbud, som gives?

Svar: De anbefalinger som VISO kommer med, skal indgå i de samlede oplysninger omkring barnets aktuelle funktionsniveau, behov og forudsætninger. Skolelederen skal løbende følge udviklingen hos eleverne i undervisningstilbuddet. For de elever som modtager specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand skal der mindst 1 gang årligt følges op på om den nuværende ordning med specialundervisning skal fortsætte, ændres eller ophøre. Denne beslutning skal træffes i samråd med forældrene, eleven og på baggrund af en opdateret eller ny PPV. Forældrene skal have denne beslutning tilsendt på skrift og der er mulighed for at klage over beslutningen, f.eks. indholdet af undervisningen i tilbuddet.

Spørgsmål: Findes der konkrete regler om hvad en friskole skal kunne rumme ift. inklusion?

Svar: En fri grundskole skal tilbyde supplerende undervisning eller anden faglig støtte til en elev, hvis elevens behov ikke kan mødes alene ved differentieret undervisning og holddannelse. De frie grundskoler skal ligeledes give specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand til de elever, der har behov for det. Skolen får automatisk inklusionstilskud, mens der er andre former for tilskud, der kan søges via Fordelingssekretariatet f.eks. tilskud til specialundervisning og sygeundervisning.

Jura og henvisninger

- [Bekendtgørelse af lov om folkeskolen, nr. 1086 af 15/08/2023](#)
- [Bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen, nr. 1063 af 24/10/2019](#)
- [Bekendtgørelse af lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø, nr. 316 af 05/04/2017](#)
- [Bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler, nr. 694 af 20/06/2014](#)
- [Vejledning til bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler, nr. 9009 af 10/01/2023](#)
- [Vejledning til bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen, nr. 9008 af 10/01/2023](#)
- [Børne- og undervisningsministeriet, Uddannelsesstatistik – elevfravær](#)

Ankestyrelsens principmeddelelser:

- [C-11-03](#) om sektoransvarlighed ved ophold i fritidsordning i ferieperiode
- [C-23-03](#) om sektoransvarlighed ved ventetid på optagelse i skolefritidsordning.

Klagenævnet for specialundervisning

- [K-meddelelse nr. 41](#): Nedsættelse af undervisningstiden kræver lægeerklæring og fritagelse for fag kræver pædagogisk-psykologisk vurdering
- [K-meddelelse nr. 13](#): Henvisning til specialundervisning kan ske hele året

Artikler og analyser:

- [Sektoransvarsprincippet ved problematisk skolefravær hos børn med handicap](#), analyse foretaget af Retssikkerhedsenheden, marts 2023
- [Tabt arbejdsfortjeneste og sektoransvar – hvad gælder?](#), artikel fra ankestyrelsen:
- [Børn med særlige behov trives dårligere i skolen end deres klassekammerater](#), analyse fra Børns Vilkår, marts 2022